

KISS GÁBOR FERENC

Rohamképzés a Magyar Királyi Honvédségben 1938 – 1941

A PROBLÉMA

A korabeli külpolitikai helyzetet és Magyarország céljait – a trianoni békeszerződés revíziója – figyelembe véve a lehetséges ellenfélként Magyarország számára a kisantant államok – Csehszlovákia, Románia, Jugoszlávia – jöhettek szóba. Ezen országok velünk szembeni védelmi rendszerének alapját a magyar határnál kialakított, különböző készültségi fokban lévő erődrendszerek képezték. Ez a magyar-román határon a Károly-vonal védelmi létesítményeit jelentette, melyeknek fő feladatuk szabták, hogy a felvonuló román hadsereg szárnyait északon a Szamos, délen a Maros völgyében fedezze. A kiépített térségekben a védelmi irány fontosságának megfelelően a védműveket egy-két-három vonalban telepítették. A mintegy 600 betonerődből álló védelmi vonal csak részlegesen épült ki. Ennek ellenére komoly akadályt képezett egy esetleges magyar katonai akció útjában.¹

A lehetséges jugoszláv-magyar konfliktust tekintve a magyar honvédség egy esetleges támadás esetén szintén egy erődvonallal került volna szembe. A többszörös védelmi vonal műszaki akadályokból, kiserődökből és megerősített állásokból álló védelmi rendszer kiépítését jelentette. A mélységben tagolt védelmi vonalat a legfontosabb helyeken 1,2-1,8 méter falvastagságú betonkúpolás erődök erősítették.²

¹ SIPOS PÉTER (főszerk.) – RAVASZ ISTVÁN (szerk.): *Magyarország a második világháborúban*. Lexikon A-Zs. Budapest, 1997, PETIT REAL Könyvkiadó. (Továbbiakban: Lexikon II.) 209–210.

² Lexikon II. 199.; Horváth Csaba – Lengyel Ferenc: *A délvidéki hadművelet 1941 április*. Püedlo Kiadó. 57–60.

A csehszlovák-magyar határon a cseh védelem – ahogy más csehszlovák határszakaszokon is, körkörösén kiépítve – szintén egy erődvonatra épült. Nagyerődökből összefüggő védelmet itt nem építettek ki, inkább kiserődökre támaszkodva erősítették meg a határt.³ A Csehszlovákiával szembeni német külpolitikai sikerek, a müncheni egyezmény és a számunkra kedvező I. bécsi döntés háború nélkül kiiktatták ezt a védelmi rendszert. Így tehát a magyar honvédség előtt két olyan erődvonat maradt fenn 1939-re, mely még veszélyt jelenthetett volna egy esetleges magyar támadás vagy bevonulás esetén. Mind a jugoszláv, mind a román védvonalat harckocsiárkok, drótakadályok és aknamezők rendszere képezte. Ezek áttörésére kezdetben a magyar honvédség sem megfelelő eszközökkel, sem arra kiképzett személyi állománnyal nem, vagy csak korlátozottan rendelkezett.

A MEGOLDÁS

1938 márciusától, a győri hadsereg fejlesztési program meghirdetésétől, illetve a magyar haderőreform (Huba) kidolgozásától kezdve számos új fegyvernem bevezetése váratott magára. Az új fegyvernemek fejlesztése során, az igények és szükségletek meghatározásakor számításba veendő szempontok között szerepeltek a nemzetközi – főként német – haderőfejlesztési irányzatok, illetve a számításba vehető ellenséges államok hadseregeinek, védelmi rendszerének jellemzői. Ez azt jelentette, hogy a modern fegyvernemek – páncélosok, légierő – mellett tervbe vették a katonai célok megvalósításhoz szükséges speciális egységek megalakítását is. A második világháború kitörése után lehetőség nyílt az elméletek kipróbálására. Ez nemcsak a látványosabb páncélos- és légierőkre vagy ejtőernyős csapatokra igaz, hanem az újonnan – újra – felállított rohamutász- illetve rohamcsapatokra is. Mint offenzív hadműveletek folytató haderő, a német hadsereg ismerte fel, hogy az erődítések elleni harcnak van hatékonyabb és gyorsabb módja, mint a hatalmas erők bevetésével lefolytatott tömegtámadás. Az erődök, megerősített állások leküzdésére hivatott speciális alakulatok nem újdonságként jelentek meg. Az első vi-

³ Lexikon II.

lágháború állásharcaiból az egyik kiutat az elit jellegű rohamcsapatok bevetése jelentette. Ebben úttörő szerepet játszott a német hadsereg, s hamarosan az osztrák-magyar haderő is alkalmazta ezen alakulatokat.⁴ Ez azt jelenti, hogy a magyar honvédség számára nem volt ismeretlen a rohamcsapatok eszméje.

Az első világháborús tapasztalatok mellett a magyar katonai vezetés figyelemmel kísérte a folyó háború eseményeit és igyekezett összegezni a háborús tapasztalatokat. Ebben természetesen elsősorban a szövetséges hadseregek, különösen a német haderő tevékenysége jelenthetett mintát, hiszen közvetlenebbül lehetett vizsgálni annak tevékenységét. A háború kezdeti szakaszában a mozgó hadviselés mellett jelentős szerep jutott az erődökre alapuló védelemnek. Ide sorolható: Maginot-vonal, a belga Albert-vonal, a német Siegfried-vonal, a Mannerheim-vonal stb.⁵

ELMÉLET

Már a lengyelek elleni német invázió és a az ún. „furcsa háború” elemzésekor előkerült a rohamjárőrök alkalmazása mind a nyugati fronton⁶, mind pedig a lengyel kiserődök ellen s a nyugati hadjárat során is alkalmaztak rohamegységeket.⁷

Markovits József a Magyar Katonai Szemlében írott cikkében vonja le következtetéseit, melyek egy része visszaköszön a kiadott kiképzési irányelvekben, segédletekben. A cikk az erődvonalak leküzdését tárgyalva számol rohamcsapatok – rohamjárőrök – bevetésével. Az erődök leküzdéséhez ezeknek olyan felszereléssel kell rendelkezniük, melyekkel a drótkadályokon képesek

⁴ Lásd. SZIJJ JOLÁN (főszerk.)–RAVASZ ISTVÁN (szerk.): *Magyarország az első világháborúban*. Lexikon A–Zs. Budapest, 2000, PETIT REAL Könyvkiadó. vonatkozó szócikkeit; ill. BACZONI TAMÁS et al.: *Halálfejes katonák. Az Osztrák-Magyar Monarchia rohamcsapatjai*. Budapest, 2006, Püldo Kiadó.

⁵ SZABÓ JÓZSEF JÁNOS: *Az Árpád-vonal. A Magyar Királyi Honvédség védelmi rendszere a Keleti-Kárpátokban 1940–1944*. Budapest, 2002, Timp Kiadó. 60–65.

⁶ PACOR ERNŐ: *Hadiesemények az 1939. év végéig. Magyar Katonai Szemle 1940. 2 sz. 297–308.*

⁷ PACOR ERNŐ: *Hadiesemények 1940. június 10-ig. Magyar Katonai Szemle 1940. 7. sz. 4–17.*

keresztülhatolni, s az erődöket képesek leküzdeni, ártalmatlanná tenni, vakítani (tűzfegyver, különleges kézigránátok, stb.). A járőröket rendkívüli gondossággal kell kiképezni és begyakorolni. A rohamisták csak önkéntesek, bátor és mindenre elszánt egyének legyenek, mert a siker kulcsa egyéni magatartásukban rejlik. S „*ha valahol az egyéni bátorság és rátermettség következtében rés támad, ezen keresztül a tömegek feladata lesz a siker teljes kihasználása és az eredmény végleges biztosítása*”. Az erődök leküzdésénél használhatóak gyalogsági nehézfegyverek, különösen aknavető és páncéltörő ágyú. A mélység öv leküzdésénél igénybe vehető a tüzérség és a légierő is, melyeket koncentráltan kell alkalmazni, lehetőségeik maximális kihasználása mellett. A várható közelharc miatt a támadó erőt mélységben kell tagozni s fontos a vezetés rátermettsége. Az egyes lépcsőket más és más feladatokra kell felkészíteni. A megerősítő műszaki alakulatokat, műszaki felszerelést és kiképzést nagy mennyiségben, széleskörűen kell használni. A támadást gondosan, alaposan, részletesen kell előkészíteni.⁸

Az alapos előkészítést jelenti, hogy az első világháború és a spanyol polgárháború harcai alapján más szerző a támadó sikerének kulcsának a meglepetést tartja, melynek előfeltétele, hogy a védelmi berendezéseket ismerjük.⁹

Pokorny Hermann a német-lengyel háborút elemezve az erődök ellen a gyalogságot tartja a leghatékonyabb eszköznek, mivel lefolyt hadművelet alatt a kiserődök ellen mindig a gyalogság támadása hozta meg a kívánt eredményt.¹⁰

A válogatott, elit rohamcsoport és a meglepés mellett érvel v. Nyitray Károly is: az erődrendszerek telepítési elve a földi megkerülést kizárja, tehát csak arctámadás lehetséges. Ebben az esetben a támadó részéről fontos a meglepés. Támadásra csak különleges képzettségű, nagy erkölcsi értékű csapatokkal lehet vállalkozni. Műszaki csapatok is fontos szerepet kapnak: a támadás első mozzanatától kezdve támogatják a gyalogságot.¹¹

* MARKOVITS JÓZSEF: Harcászati feladatok erődvonalak leküzdésénél. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 2 sz. 317–325.

° TEMESY BÉLA: Erődök megtámadás. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 4 sz. 28–41.

¹⁰ POKORNY HERMANN: Harcászati tanulságok a német lengyel háborúból. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 5 sz. 303–308.

¹¹ v. NYITRAY KÁROLY: Az erődrendszerek áttörése. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 5 sz. 309–315.

Az alkalmazott taktikának tehát egyértelműen a gyalogság különleges alkalmazására kell, hogy épüljön. Fontos kérdésként merült fel a bevetett erők szervezeti felépítése. Ez nemcsak az alkalmazás lehetőségeit határozza meg, hanem anyagi szempontból is fontos kérdés. A kérdést felvető tanulmány megállapítja, hogy az emberanyag megválogatása elengedhetetlen azoknál a csapatoknál, melyekre az erődökön való réstörést bízunk. Kiáll a személyi állomány elit jellege mellett. Szigorú alkalmassági vizsgálat során választaná ki a rohamalakulatban szolgálókat: nemcsak a testi, hanem a lelki tényezőket is vizsgálni kell a jelölnél. Mivel a folyó háború is azt mutatta, hogy erődökkel állandóan számolni kell a hadműveletekben, leküzdésükre létrehozott csapat sem lehet alkalmi kötelék. A szervezeti kérdéshez érve felveti, hogy a harcászati vagy hadműveleti egységeket kell rohamcsapattal ellátni? Gondolatmenetének alapja, hogy harcászati szinten egy alakulat nem fog önállóan erődvonalat leküzdeni, tehát hadműveleti szinten kellene létrehozni az egységet. Az alkalmazást megkönnyíti az ilyen szervezés, mivel az előkészítést és a végrehajtást egyaránt gördülékenyebbé teszi, ha az erődvonal elleni támadás élcsapatoként bevetett rohamalakulatok közös vezetés alatt állva, a köztes parancsnoki szinteket kihagyva minél közvetlenebbül kapják a parancsokat. A válogatás igénye, a különleges kiképzés szükségessége és a speciális felszerelés is a hadműveleti szintű szervezés emellett szól. A sikeres áttörésben fontos szerepet játszik az „összetanultság”, ennek elérésében pedig az azonos „lényeglátás” szerint folytatott kiképzés. Ebből egyértelműen adódik a következtetés: állandó rohamalakulat szervezésére van szükség. Az állandó alakulatot pedig zászlóalj szinten kívánja megszervezni. A zászlóalj szervezet mellett szól még támadásban oly fontos súlyképzés elve is. Mivel a gyalogsághoz képest költséges csapatról van szó, ezért a jól képzett legénység szélesebb körű felhasználást elősegítendő célszerűnek tartja, hogy a készítsék fel őket rokonfeladatok ellátására is.¹²

A kérdés elméleti háttérének kidolgozása a kísérletek eredményeinek, a nemzetközi és saját tapasztalatok feldolgozásával, valamint a szervezés előrehaladtával egyre konkrétabb kérdések felé fordult. Ezek a kérdések az egységek konkrét taktikáját, felépítését, fegyverzetét érintik. Mivel a rohamegység feladataul a legnehezebb erődítményeken való áttörést szabták, a feladathoz

¹² MOUILLARD OSZKÁR: Rohamjárőr vagy rohamzászlóalj. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 7. sz. 98–107.

illeszkedő felépítést kellett kidolgozni. A hadtestenként felállítandó roham – vagy más elnevezéssel réstörő – zászlóaljon belül szállító, lefogó, romboló, robbantó, lökő részlegeket kell létrehozni.¹³

Első világháborús esetekből levezetve a tapasztalat szerint a kiképzésnek a következő ágazatokat kell felölelni: mozgás terepen, fegyverek tökéletes alkalmazása, helyzetkihasználás, merészség. Fontosak a hozzátartozó készségek: közelharckészség, kézigránátdobás fejlesztése. Ez mozgóháborúban elegendő is lenne, de az erődítések ellen alkalmazott egységek estén szorosan hozzátartoznak a kiképzéshez az átlagnál mélyebb műszaki ismeretek is. Az erődítések ellen alkalmazott rohamjárőrök kiképzése olyan nagyfokú műszaki képzettséget kíván meg, hogy azt a kiképzést a gyalogság nehezen tudja megoldani. Erre külön szervezett és felszerelt alakulatok alkalmasabbnak látszanak.¹⁴ Az erődök elleni támadás végrehajtó gyalogságnak a legjobb emberanyaggal kell rendelkeznie, ezért egyes vélemények szerint a gyalogság és egyéb harcos fegyvernemek (páncélos, ejtőernyős, repülő szakszemélyzet, gyorscsapat) megelőzik a többi fegyvernemet az emberanyag minősége tekintetében. Ezt a műszaki csapatokra is értik.¹⁵ A műszaki csapatok háttérbe helyezése persze nem találkozott osztatlan egyetértéssel. A műszaki csapatok erődharcban játszott szerepét ismerve persze ezen nem is csodálkozhatunk, hisz a rohamcsapatban alkalmazott műszaki erősítés ugyanúgy igényli az első osztályú emberanyagot, mint a harcoló gyalogság. Ez annál inkább így van, mivel, mint láthatjuk, a műszaki csapatok tevékenysége az első világháború óta alaposan megváltozott, különösen a csapatárkászok és utászok feladatköre bővült. A német rohamárkász, rohamutász csapatok jelentősen hozzájárultak a német győzelmekhez. Ez azt jelenti, hogy a feladatkörök bővülésével a végrehajtáshoz épp olyan elsőrangú emberanyagra van szükségük, mint a gyalogságnak.¹⁶

Egyértelművé vált, hogy az erődharc összetettségénél fogva bonyolult probléma. Az erődvonal megnöveli a hadsereg lehetőségeit, de feladatát

¹³ KATONA SÁNDOR: Réstörő gyalogság szervezése és kiképzése. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 9 sz. 641–643.

¹⁴ TEMESY BÉLA: A rohamjárőrökről. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 9 sz. 669–676.

¹⁵ TÖMÖSY JENŐ: A gyalogság jelentősége. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 11 sz. 324–329.

¹⁶ SÁRKÖZY OLIVÉR: Műszaki csapatok. *Magyar Katonai Szemle* 1941. 1 sz. 113–115.

csak a mögötte diszlokáló, offenzív akcióra is készen álló csapatokkal tudja igazán ellátni. A német katonák túltették magukat a hagyományos eljárásokon. A támadás súlyát nem a hosszadalmas tüzérségi távolharcra, hanem az erődítések elleni közelharcra fektették. Rájöttek, hogy a hagyományos eljárások hosszú ideig tartanak és befektetett erőhöz képest csekély eredménnyel bírnak. Tehát a honvédségnek anyagi szempontból és a gyors lefolyású háború igénye miatt is célszerű a különleges csapat felállítása. Szervezeti szempontból az egyes erődművek ellen szakasz erejű rohamoszlopok alkalmazása látszik célszerűnek. Tagozódásuk: akadályrobbantó csoport, lőrésrobbantó csoport, fedező csoport, utánpótló csoport, tartalék csoport, lángszóró csoport. A csoportok 5-10 főből állnak. Felszerelésük feladatuknak megfelelően nyújtott töltetetek, robbanóanyag, kézigránátkötegek, lángszórók, acélvédőpajzs, egy-egy zsák kézigránát, gázálarc, puska golyószóró vagy géppisztoly. Az összműködésük és kölcsönös támogatásuk sulykolásszerűen begyakorolva. Kiemelkedően fontos a tüzérséggel, légi erővel való együttműködés.¹⁷

A műszaki csapatok megújulását jelzi az új harcos műszaki katona, a rohamutász. A műszaki csapatok szerepének átvértékelődést mutatja az is, hogy arányuk a hadseregben belül egyre növekszik, persze más, technikai jellegű fegyvernemekkel együtt. A lefolyt harcokból nyilvánvalóvá vált, hogy technikai eszközök ellen csak technikai eszköz szembeállításával hozhat eredményt. A légiő alkalmazása több szempontból is korlátozott (pl. időjárás) s ugyan ez vonatkozik a páncélosokra is (terep). A műszaki feladata immár nem csak a harcoló alakulatok támogatása, hanem maga is azzá válik, mikor a támadó erők előtt vetik be, kiserődök, aknamezők semlegesítésére, más egységek számára harcra nem vagy kevésbé alkalmas környezetben. Az erre alkalmazott erők – ahogy a korabeli szerző írja – jogosan érdemlik meg a rohamutász elnevezést. Ahogy a német harctéri újság, a *Westwall-Bote* írja: „*Utászok! Talán ők vannak a legsokoldalúbban kiképezve, a háborús mesterség igazi mesterei. Ott harcolnak az utolsó lehelletig a legelső vonalban, az ember ember elleni küzdelemben.*”¹⁸

¹⁷ POKORNY HERMANN: Korszerű erődítések. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 12. sz. 624–638.

¹⁸ v. NYITRAY KÁROLY: A rohamutász. *Magyar Katonai Szemle* 1941. 3. sz. 638–653.

GYAKORLAT

A megoldást tehát olyan speciálisan kiképzett rohamcsoportok felállítása jelentette, amelyek kiképzettségüknél, felszerelésüknél fogva alkalmasak erődök elleni harcra. Ez megjelent a Huba haderőfejlesztési tervezetben is. A debreceni VI. hadtest 1939 áprilisában kelt javaslata szerint a honvédség állományában hadtestenként 1-1 rohamzászlóaljat állítanának be.¹⁹ A javaslat szerint, mivel ilyen nagyságrendű erő felállítása hosszabb időt venne igénybe, célszerűbb a gyalogságot, főleg határvadászandárok állományában lévő egységeket kiképezni kiserődök elleni harcra. A javaslat a továbbiakban kitér a debreceni VI. hadtest területén lezajlott hadijátékra, ahol az erődök leküzdését gyakorolták. A gyakorlatot nem véletlenül a hadtest területén rendezték meg: elhelyezkedésük révén elsősorban ezek az alakulatok vettek volna részt egy Románia elleni katonai akcióban. A gyakorlat tapasztalatainak összegzése után megállapították, hogy kiserődök csak különleges összetételű rohamosztagokkal küzdhetők le, amelyeket válogatott és összegyakorolt legénységből kell összeállítani. Egy osztag összetételét is meghatározzák. E szerint egy rohamosztagban egy fő tiszti rangú parancsnok, 1-2 rohamjárőr (járőrönként 3-4 fő kézigránátdobó, 1-2 golyószórós valamint 2-3 puskás vagy géppisztolyos). A gyalogságtól ezenkívül egy 4-5 fős ködösítőrészleg, 3-4 fő lőréstömő részleg illetve lángszórósok. Ezekon kívül az árkász vagy utászalakulatok állományából 2 robbantójárőr. Szükség esetén még gázfelde-rítő járőr, aknakutató járőr.

A tervezet szerint gyalogoszázadonként egy ilyen rohamosztag felállítása már a kívánalmaknak megfelelő lenne. Fontosnak tartja még, hogy az ilyen osztagot alaposan el kell látni modern gyalogsági tűzfegyverekkel (géppuska, aknavető, nehézpuska, páncéltörő ágyú). A rohamosztagok felállítása kétség-telenül megnöveli az adott gyalogsági egység hatékonyságát, de a rendelkezés-re álló elégtelen fegyvermennyiség miatt az osztagoknak jutott fegyverek a hagyományos gyalogsági egységek tűzerejét csökkentették.

¹⁹ Rohamcsapat szervezési javaslat. 3731/el. Vkf 1.1939.

A rohamcsapatok felállítására vonatkozó kísérletek Várpalotán folytak, ahol a honvédség komoly kiképző bázissal rendelkezett a gyalogság és tüzérség számára. Itt állomásozott az elit alakulatnak számító 201. gyalogos tanzászlóalj, amely az ilyesfajta kísérletek egyik bázisául szolgált.

A 2. hadsereg parancsnokság feladatául tették, hogy a gyalogsági gyakorló és kiképző tábor keretén belül felállított rohamtanfolyam felhasználásával kísérletezze ki az erődök elleni támadási módokat és elveket. Az erről szóló tanulmányt a hadsereg be is terjesztette a vezérkarhoz. A munka az erődrendszer elleni támadást hadtest kötelékben tárgyalja és a román erődrendszeren mutatja azt be. Támadás során tisztán kivehető a művelet összefegyvernemi jellege. Konkrétan kidolgozza az egyes fegyvernemek feladatát. Az erődök elleni támadást, az áttörést a rohamcsapatokra bízta. Kiképzési szempontból kiemeli, a kiképzés alaposágát, azon belül az „öntevékenységet” és „fortélyosságot”. Hangsúlyozza a műszaki kiképzés, illetve az erkölcsi tényező fontosságát.²⁰

A gyakorlatok tapasztalatai alapján összeállítottak egy ideiglenes segédletet a rohamegységek kiképzésére. A segédlet szerint a rohamcsoport egységeit nem lehet rögtönözni, már a békekiképzés során meg kell őket alakítani. A feladatmeghatározás szerint fő cél az erődítések elleni harc, de ugyanakkor képeseknek kell lenniük a hagyományos gyalogsági alkalmazásra is. Bevetésükre vonatkozóan azt a kitéfelt teszik, hogy ilyen különleges egységet csak ott alkalmazzanak, ahol a hagyományos gyalogság kiképzésénél és felszerelésénél fogva nem boldogul, vagyis elkerülendő, hogy a drágán felállított különleges csoportok erejét elpazarolják.

Nem csak a csoportok felszerelését, hanem személyi állományát is kitüntetett figyelemmel kell kezelni. Elsősorban a fizikai alkalmasság követelményeit határozták meg. E szerint rohamcsoport személyi állományát erős, egészséges, nem túl magas, mozgékony jó kezűgyességű honvédekből kell összeállítani, akik már az alap kiképzés folyamán jó eredményeket tudnak felmutatni. Fontos jellembeli tulajdonságként határozták meg az öntudatos fel lépést és az erős akaratot.

A rohamosztagosok kiképzése is lényegesen eltér az egyszerű gyalogos alap kiképzéstől. Már a lökiképzés során is megemelt lőszerjavalmazással, harcsze-

²⁰ Erődrendszer elleni támadás. 3605/el. 1. Vkf 1940

rú körülmények között végrehajtott lögyakorlatokkal készítik fel a várható harc-feladatokra a harcosokat. Pl.: a puskás csatárok lökiképzéshez fejenként 200 töltényt, 30 kézigránátot, 5 lángkézigránátot, 10 db 10 dkg-os robbanótöltetet, 2 db 1 kg-os robbanótöltetet tartanak szükségesnek; géppisztolyosoknál 600 töltényre; golyószórósoknál 1000 töltényre van szükség. Az átlagosnál sokkal intenzívebb testnevelés szolgálja a várható, magas fizikai megterheléssel járó feladatokra való felkészülést. Kiemelt helyen szerepel a közelharc, a test-test elleni küzdelem gyakorlása (cselgáncs). Nagy hangsúly helyeződik a kézigránát használatára, elsősorban az erődök leküzdésére való felkészülés tekintetében: nagy távolságra, pontosan elhajítani. Emellett a terepfelderítés, műszaki kiképzés és a tűztámogató egységekkel való együttműködés gyakorlása is szerepel a kiképzési segédletben.

Felállítandó alakulat számára speciális felszerelések is kialakításra kerültek. A felszerelés használatát megkönnyítendő kialakítottak ún. rohammellényt. Ennek lényege, hogy a mellényen található speciális zsebek lehetővé teszik a különféle speciális felszerelések praktikus viseletét és a könnyű hozzáférést, még közelharcban is. A kor magyar hadseregében lévő anyagi hiányosságokat jelzi, a különleges rohamcsoport felszerelését képező rohammellényt kiselejtezett zubbonyokból, köpenyekből tervezték kialakítani.

A fegyverzet, ha összehasonlítjuk a hasonló feladatokra kiképzett és alkalmazott német alakulatokkal, sok tekintetben elmaradt a kívánalmaktól. Nagy hiány mutatkozik a közelharc legfontosabb egyéni fegyveréből, a géppisztolyból. A korlátozott lehetőségekre, illetve azok tudomásulvételére utal, hogy a rohamcsoport már a tervezetben sem kapott nagyobb mennyiségű géppisztolyt.²¹

ÖSSZEGZÉS

Megállapítható, hogy a honvédség és annak vezetése felismerte a lehetséges katonai kihívásokat. Ez azonban kevésnek bizonyult, mivel azokra a meglévő erőforrások korlátozott volta miatt képtelen volt hatékony választ adni. A hadtudomány újításai – páncélosok, légierő, ejtőernyősök. stb. – nem kerül-

²¹ Ideiglenes segédlet a rohamcsapatok kiképzésére. 4067/el. Vkf 1. 1940.

ték el a kor magyar hadseregét, de az azokra tett hatékony válaszlépések elmaradtak vagy nem teljesen kerültek megvalósításra. Ez a sors jutott a tervezett magyar rohamcsoporthoz is. A megindult elméleti és gyakorlati munkát 1940 nyarán felfüggesztették. Ennek talán legfontosabb oka lehetett, hogy a rohamcsoporthoz létrehozásának fő indoka, a román Károly-vonal áttörése, már nem létezett, mivel a magyar-román viszály német közvetítéssel a megoldás felé indult és a II. bécsi döntés révén ideiglenesen nyugvópontra jutott. A Jugoszlávia elleni katonai akció szintén lekerült a napirendről. Amikor újra szóba kerül a déli szomszéd elleni támadás, arra az időre a rohamalakulatok tervezett méreteiben való alkalmazása már nem olyan létszükséglet, hiszen ekkor már a német hadsereggel szövetségben harcol a honvédség, így az ilyen fajta hiányosságok nem érződnek a magyar honvédség hatékonyságán.

Irodalom jegyzék

- BACZONI TAMÁS et al.: *Halálfejes katonák. Az Osztrák-Magyar Monarchia rohamcsapatai.* Budapest, 2006, Püldo Kiadó.
- HORVÁTH CSABA–LENGYEL FERENC: *A délvidéki hadművelet 1941 április.* Püldo Kiadó.
- SIPOS PÉTER (főszerk.)–RAVASZ ISTVÁN (szerk.): *Magyarország a második világháborúban.* Lexikon A–Zs. Budapest, 1997, PETIT REAL Könyvkiadó.
- SZABÓ JÓZSEF JÁNOS: *Az Árpád-vonal. A Magyar Királyi Honvédség védelmi rendszere a Keleti-Kárpátokban 1940–1944.* Budapest, 2002, Timp Kiadó.
- SZIJJ JOLÁN (főszerk.)–RAVASZ ISTVÁN (szerk.): *Magyarország az első világháborúban.* Lexikon A–Zs. Budapest, 2000, PETIT REAL Könyvkiadó.

Folyóiratok

- KATONA SÁNDOR: Réstörő gyalogság szervezése és kiképzése. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 9 sz. 641-643.
- MARKOVITS ÁRPÁD: Csődöt mondtak-e az állandó erődtételek? *Magyar Ka-*

- tonai Szemle* 1941. 1 sz. 29–35.
- MARKOVITS JÓZSEF: Harcászati feladatok erődvonalak leküzdésénél. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 2 sz. 317–325.
- MOUILLARD OSZKÁR: Rohamjárőr vagy rohamzászlóalj. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 7. sz. 98–107.
- v. NYITRAY KÁROLY: A rohamutász. *Magyar Katonai Szemle* 1941. 3 sz. 638–653.
- v. NYITRAY KÁROLY: Az erőrendszerek áttörése. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 5 sz. 309–315.
- PACOR ERNŐ: Hadiesemények az 1939. év végéig. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 2 sz. 297–308.
- PACOR ERNŐ: Hadiesemények 1940. június 10-ig. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 7. sz. 4–17.
- POKORNY HERMANN: Harcászati tanulságok a német lengyel háborúból. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 5 sz. 303–308.
- POKORNY HERMANN: Korszerű erődítések. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 12 sz. 624–638.
- SÁRKÖZY OLIVÉR: Műszaki csapatok. *Magyar Katonai Szemle* 1941. 1 sz. 113–115.
- TEMESY BÉLA: Erődök megtámadás. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 4 sz. 28–41.
- TEMESY BÉLA: A rohamjárőrökről. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 9 sz. 669–676.
- TÖMÖSY JENŐ: A gyalogság jelentősége. *Magyar Katonai Szemle* 1940. 11 sz. 324–329.

Hadtörténeti Levéltár

Rohamcsapat szervezési javaslat. 3731/el. Vkf 1.1939.

Erődrendszer elleni támadás. 3605/el. 1. Vkf 1940

Ideiglenes segédlet a rohamcsapatok kiképzésére. 4067/el. Vkf 1. 1940.